

A 70 anys de la fundació de la IV Internacional

En motiu del 70 aniversari de la seva fundació, vam dedicar el suplement anterior a la necessitat de reconstruir la IV Internacional. Aquest suplement i el següent estaran dedicats a l'origen i desenvolupament de la lluita contra la degeneració burocràtica estalinista dins i fora de la URSS, en el camí cap a la fundació de la IV Internacional. Una part desconeguda, o poc coneguda, d'un període marcat per grans convulsions –el fracàs de la revolució alemanya (1923), la traïció a la revolució xinesa (1927) i a l'espanyola de 1936, l'ascens del nazisme, la crisi econòmica que va començar el 1929, la degeneració burocràtica del primer estat obrer que ha conegut la humanitat i la pendent sense retorn cap a la II Guerra Mundial. La història revolucionària del moviment obrer encara s'ha d'escriure. La lluita entre la revolució i la contrarevolució segueix el seu curs, i encara no s'ha resolt. Però ja se n'han escrit moltes pàgines, amb la sang i el coratge immens de lluitadors i lluitadores de la classe obrera conscient. La dels i les trotskistes de la URSS, dels quals seria interminable reproduir-ne els noms, en serà una, sense cap dubte, i no pas poc important. Que serveixi aquest article com a homenatge a la seva memòria de part dels i les que encarem el segle XXI amb la convicció del futur socialista de la humanitat i amb la disposició de posar les nostres forces per arribar-hi.

Els i les trotskistes en la lluita contra la degeneració burocràtica de la URSS

La burgesia imperialista intenta convèncer-nos cada dia que el món actual és el millor dels mons possibles i que ella és l'única força social capaç de conduir la història i guiar la humanitat. Els seus historiadors/es i opinòlegs/ues desautoritzen tota anàlisi diferent de la seva interpretació, imposant les aparences i alguns fets de la superfície a la complexitat del desenvolupament històric. Així, amb la història reduïda a una interpretació feta a mida, la burgesia ens presenta qualsevol intent de la classe obrera per dirigir la societat com a inevitablement condemnat a la derrota i el desastre. La degeneració de l'Estat soviètic durant els anys 20 i 30, i el seu efecte sobre el moviment obrer mundial al segle XX, així com el procés de restauració capitalista als abans anomenats "països socialistes", són els "fets" en què

Manifestació de deportats a Yenisei, el 7 de novembre de 1928. Les banderes diuen: "El foc contra la dreta, contra el kulak, l'home de la NEP i el buròcrata!", "Visca la dictadura del proletariat!".

basa la seva solidesa aparent aquesta interpretació burgesa i acadèmica. En canvi és precisament en aquest procés de degeneració burocràtica on més abunden la foscor, les mentides i falsificacions i l'omissió de fets

transcendentals.

Malgrat els reconeixements tardans, la lluita dels i les trotskistes a la URSS durant el període estalinista continua essent ignorada i desconeguda, s'hi han abocat simplificacions i, sovint, calúmnies.

TROTSKISTES A LA URSS

Leopold Trepper, cap de la xarxa d'espionatge soviètica coneguda com a Orquestra Roja durant la II Guerra Mundial -ell mateix va ser purgat anys després dels i les trotskistes- en parla a les seves memòries de 1975: "Els trotskistes tenen el dret d'acusar els que en altres temps ballaven al so de la comparsa. Que no oblidin mai que els trotskistes tenen en relació a nosaltres l'avantatge immens de tenir un sistema polític coherent susceptible de reemplaçar l'estalinisme, i al qual poden aferrar-se amb l'aflicció profunda de la revolució traïda. Ells no "confessaven", perquè sabien que les seves confessions no servien ni al partit ni al socialisme". Al llarg d'aquest article veurem a què es refereix aquesta cita.

Els orígens de l'Oposició d'Esquerra a la URSS

La dècada dels 20 del segle passat va començar a la URSS marcada per l'immens desgast de la guerra mundial (1914-18) i de la guerra civil (1918-21), per la derrota de la revolució obrera a Alemanya (1923), per la profunda crisi econòmica -que originava grans privacions i sofriments a les masses-, i per la gran debilitat social i política del proletariat soviètic -com a conseqüència de la mort d'una gran quantitat dels seus membres i dels seus quadres revolucionaris i de l'endarreriment industrial heretat del tsarisme. Mort Lenin (gener 1924), l'efecte de la NEP -política de

concessions capitalistes a sectors de l'antiga societat de classes russa- i la combinació dels factors anteriors, conduïa el Partit Bolxevic a una separació de les masses cada vegada més gran, cosa que el convertia en un aparell situat per sobre de la societat.

La degeneració burocràtica, detectada per Lenin abans de morir, no va ser, tanmateix, un camí lliure d'obstacles. Per als quadres bolxevics, habituats tant a la lluita i les privacions com als debats, i formats en la comprensió dels grans canvis i de l'abast de les decisions polítiques, el programa "restauracionista" de la camarilla d'Stalin, que s'anava fent amb el control de l'aparell del partit, va ser blanc de discussions i crítiques des del començament. Se sap que hi havia corrents d'oposició dins del Partit Bolxevic, i a la Internacional Comunista, des d'abans de 1923. Això no era ni nou ni sorprenent. El Partit de Lenin havia estat educat en aquest mètode: màxima unitat en l'acció, màxima llibertat en la discussió, és a dir, centralisme democràtic: acció centralitzada i democràcia interna.

L'oposició fins al XV Congrés i la derrota de la revolució Xinesa

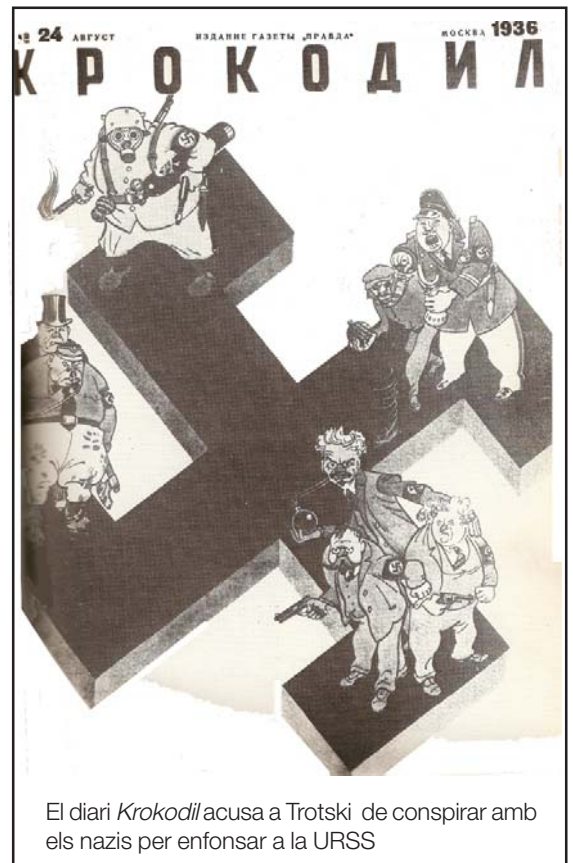
L'oposició interior a la política d'Stalin va sorgir tant per la dreta -Bujarin plantejava l'aprofundiment dels elements d'economia capitalista de la NEP, sobretot en el camp i el comerç- com per l'esquerra -Trotski, defensor de la industrialització, la col·lectivització del camp i el desenvolupament de les organitzacions democràtiques de les masses (sòviets, sindicats i unions camperoles) i de la iniciativa contra el curs burocràtic (que anomenava "Termidor", en referència a un dels períodes de la Revolució Francesa de 1789, el Directori, o "reacció termidoriana", que va començar amb el cop d'estat contra

Robespierre).

Futurs oposicionistes, com Kamenev i Zinoviev, es van mantenir al costat de Stalin, defensant la construcció del "socialisme en un sol país" -com que l'esperada revolució europea havia, de moment, fracassat, elevaven al nivell de teoria aquesta concepció "nacional" del socialisme, en una batalla oberta contra Trotski i altres dirigents.

Per al XIV Congrés del partit, el desembre de 1925, Stalin havia girat cap a les posicions de Bujarin sobre la compatibilitat del latifundisme camperol i la construcció socialista. Es va desembarassar dels seus anteriors "companys de viatge", els "antitrotskistes" Kamenev i Zinoviev, derrotant-los en el Congrés, i aquests van fundar la "Nova Oposició", coincidint amb els plantejaments econòmics de Trotski.

El 1926, l'Oposició Unificada va reunir els partidaris de Trotski, Kamenev i Zinoviev, reclamant la industrialització planificada, la millora de la situació dels i les obreres i l'organització dels i les camperoles pobres en oposició als latifundistes (kulaks), al costat de consignes sobre les nacionalitats no russes i les dones, i reivindicacions de democràcia interna i desenvolupament dels

El diari *Krokodil* acusa a Trotski de conspirar amb els nazis per enfonsar a la URSS

organismes de masses.

Al juliol es va presentar oficialment el programa al Comitè Central. Les propostes es van rebutjar i les reunions de l'Oposició declarades il·legals. Només Trotski va conservar la seva posició al Buró Polític bolxevic.

Paral·lelament, la política imposada per la Internacional Comunista a la direcció del PC Xinès, de subordinació al partit burgès nacionalista Kuomintang per fer la "revolució democràtica" va fer que, el 1927, els comunistes xinesos fossin massacrats per les tropes de Chiang Kai-shek, aleshores membre honorari del Comitè Executiu de la Internacional. Aquest desastre va atiar la discussió, amb el debat de fons entre la teoria de la "revolució per etapes" (una primera etapa democràtico-burguesa, en la qual els comunistes havien de buscar aliances amb forces burgeses i petit-burgeses; una segona etapa socialista) i la de la "revolució permanent" de Trotski, que defensava que "la revolució democràtico-burguesa xinesa avançarà i serà victoriosa de forma soviètica o no serà".

L'Oposició Unificada tenia, el 1926, uns 8000 militants, les activitats dels quals -mitings i reunions- eren boicotejats per matons organitzats. La impremta on l'Oposició pretenia imprimir la seva plataforma, per repartir-la als i les delegades del XV Congrés, va ser intervinguda. Els i les detingudes van ser expulsades del partit i deportades. No eren els/les primers de patir la repressió, però sí els/les primers amb els quals es va fer ús obertament de la maquinària policial per fer callar les diferències polítiques.

L'Oposició va cridar a celebrar el X aniversari de la Revolució el 7 de novembre, exhibint les seves pròpies pancartes. Van haver-hi enfrontaments, amb pallisses i detencions, a totes les localitats importants. Centenars de militants, entre ells Trotski i Zinoviev, van ser expulsats del Partit, acusats d'organitzar una mobilització contrarevolucionària. P. Broué, a la "Història del Partit Bolxevic", xifra en 1.500 els/les "trotskistes" expulsats del Partit, "centenars -que aviat es convertiran en milers- d'oposicionistes que emprenen el camí de Sibèria, després de l'exili de Trotski...". El XV Congrés del PCUS va significar la derrota de

l'Oposició Unificada i les seves posicions.

Les capitulacions

En el seu llibre "La meua vida", Trotski escriu que "a l'inici de 1927, Zinoviev ja estava disposat a capitular, si no d'una vegada, almenys sí per etapes. Però van arribar els esdeveniments catastròfics de la Xina, on el crim comès per la política d'Stalin era tan evident, que la capitulació de Zinoviev i de tothom que el seguia es va haver de suspendre per un temps".

Combinant-la amb les deportacions, la burocràcia havia iniciat una política tendent a forçar la capitulació dels i les opositores i el reingrés al partit d'uns quants, sobre la base de la renúncia als seus plantejaments, la declaració de fidelitat al partit i el compromís de no formar-ne un altre.

La ruptura d'Stalin amb Bujarin i l'ala dreta el 1929, una bandada amb aparents coincidències amb els plantejaments econòmics de l'Oposició sobre la industrialització i la col·lectivització, va fer que Zinoviev, Kamenev i altres oposicionistes acceptessin les condicions de la rendició. No obstant això, com va escriure l'opositor Rakovski, "era l'actitud cap a l'Oposició d'Esquerra, és a dir, cap al règim del partit, la seva democràcia interna, cap a la democràcia obrera, el que constituïa la pedra de toc d'un veritable gir a l'esquerra, i el que permetia descartar una veritable recomposició del partit". La violència de la "col·lectivització forçosa" de la burocràcia se sumava a les expulsions, detencions i deportacions per **f o n a m e n t a r a q u e s t a a f i r m a c i ó , i m o s t r a v a c l a r a m e n t e l " g i r " d ' S t a l i n c o m u n a l l u i t a a d m i n i s t r a t i v a d e l ' a p a r e l l c o n t r a e l s e f e c t e s d e l a s e v a p r ò p i a p o l í t i c a a n t e r i o r , q u e c o m p o r t a v a u n a o b s t i n a c i ó e s p e c i a l e n a c a b a r a m b l a v i d a p o l í t i c a d e l p a r t i t i e s c a n y a r a l ' o p o s i c i ó .**

La vida de l'Oposició d'Esquerra

L'Oposició Unificada s'havia trencat, colpejada per la derrota al Congrés i per la repressió. No obstant això va sobreviure i va progressar. Dividida, per força, en dos sectors, un d'il·legal, clandestí, format pels i les militants als quals encara no havia arribat la repressió; i un altre que funcionava obertament a les zones de deportació. Després de l'exili de Trotski i els i les seves companyes, hi havia a Moscou un "centre" encarregat del contacte entre l'exterior i l'interior. La correspondència era introduïda i trada de la URSS clandestinament. La publicació del Butlletí de l'Oposició, editat per l'Oposició d'Esquerra Internacional, es va mantenir, mentre va ser possible, funcionant com a font d'informació i debat de la política de la URSS dins i fora d'ella, i estenent el debat amb la política de la Internacional Comunista. Se sap que el 1929 es van detenir 150 militants del "centre" de Moscou. Així mateix, hi havia nuclis de l'Oposició a quasi totes les ciutats importants.

Els i les deportades tenien una intensa vida política. S'esforçaven a discutir tots els textos que havien d'expressar una posició col·lectiva, i després els feien circular. P. Broué afirma que "difícilment en la història del marxisme hi ha hagut un període més fecund i més creatiu, i uns resultats menys coneguts o directament desconeguts", i cita, tot seguit, uns quants textos d'aquesta època: "Els perills professionals del poder" i "Les lleis de la Dictadura Socialista", de K.

Membres de l'Oposició d'Esquerra camí de l'exili

Rakovski; “Política agrària del centrisme”, de L. S. Sosnovski; “Les conquestes de la dictadura del proletariat l’any XI de la revolució”, d’Smilga i Preobrazhenski; “La llei del desenvolupament desigual en Marx”, de Solntsev...

L’agost del 29 el nombre d’expulsats/des del partit era d’entre 15 i 20.000. Va ser l’any de les primeres execucions d’opositors/es, de la “neteja” estalinista de la GPU i de la infiltració d’agents a les files de l’oposició clandestina. També va ser l’any que Preobrazhenski, Radek i Smilga van capitular, arrossegant 400 opositors a renegar de les seves posicions i suplicar la readmissió al partit. Però aquestes capitulacions estaven lluny de ser la fi, i nous i noves militants, joves molts d’ells, van sumar-se a les files de l’Oposició.

De la repressió a la solució final

Els i les deportades utilitzaven les vagues de fam com a forma de lluita. Al camp de Verkhneuralsk va haver n’hi els anys 1931 i 33. S’hi reclamava l’agrupament dels i les preses polítiques i que se separessin dels i les comunes, agrupació familiar i dret de cohabitació segons les lleis soviètiques, feina segons la professió, garanties sobre els béns personals, llibres, etc., mitjans per escriure, millores en l’alimentació i l’abric per tots i totes les preses... Algunes d’aquestes vagues van aconseguir temporalment els seus objectius; altres van ser brutalment reprimides: es va alimentar per força els i les vaguistes mitjançant tubs de goma, hi va haver pallisses, tortures... Alguns/es es van suïcidar, altres van mantenir-se fins a morir, en un procés en el qual van anar essent assassinats de forma creixent.

A prop de la Gran Purga, Stalin va encarregar al botxí Kachketin la “solució final” al problema del trotskisme. Quasi la totalitat dels i les bolxevics-leninistes supervivents van ser agrupats a Vorkuta –famosa recentment per la força de les vagues mineres- per exterminar-los/es. P. Broué cita un menxevic escapat de Vorkuta, que respon a les sigles M. B., “descriu aquests militants –els seus adversaris polítics, el nombre dels quals calculava en diversos milers-: Es negaven a treballar més de 8 hores, ignoraven el reglament de forma organitzada, criticaven obertament Stalin i la línia

general en conjunt i es declaraven, al mateix temps, decidits a d e f e n s a r incondicionalment la URSS”.

Després del primer procés de Moscou, la tardor de 1936, van organitzar mítings i manifestacions de protesta. Van votar en assemblea una vaga de fam que va durar 132 dies. Es van fer servir tots els mitjans per trencar-la: alimentació forçosa, es va suprimir la calefacció – a 50° sota zero... Els vaguistes van resistir, i les autoritats locals van cedir davant d’una ordre de Moscou. Es van aconseguir les reivindicacions i els vaguistes van ser r e a l i m e n t a t s progressivament sota control mèdic.

El març de 1938 van començar les execucions en massa. Maria Nadezhda Joffé -filla d’Adolf Joffé, amic de Trotski suïcidat el 1927, que va sobreviure a 30 anys de tancament- recorda a les seves memòries (One long night, 1978) les execucions:

“Els que tenen un pensament autèntic són sempre una minoria. És de qui es desembarassen primer: un, dos, foc! Dempeus, prop de les tombes, cantaven “Remolins del perill”... paraules dels càntics es confonien amb les salves.

Kachketin, dempeus a un costat, feia el senyal als botxins. Tot era esborrat, abatut, les cançons, els esperits, les vides. Es calcinaven pàgines d’història inconcluses. Quantes coses haguessin pogut donar encara a la revolució, al poble, a la vida? Però ja no hi són. Definitivament i sense possibilitat de tornar enrere”.

Podia haver estat d’una altra manera?

Trotski, a la seva biografia d’Stalin, respon a la pregunta, inevitable, amb les següents paraules: “La lluita pel poder de l’Oposició d’Esquerra, d’una organització marxista revolucionària, només era concebible sota les condicions d’un ascens revolucionari. En aquelles

Trotski esborrat de la foto

condicions, l’estratègia s’hagués basat en l’ofensiva, l’apel·lació directa a les masses, l’atac frontal contra el govern. No pas pocs membres de l’Oposició d’Esquerra havien jugat un paper important en lluites com aquesta i sabien, de primera mà, com fer-ho. Però durant la dècada dels vint, i després, no va haver-hi ascens revolucionari a Rússia, tot el contrari. Sota aquelles circumstàncies era impossible començar una lluita pel poder.” Per ell la tasca de l’Oposició d’Esquerra va ser “preservar les tradicions revolucionàries, mantenir el contacte entre els elements més avançats del partit, analitzar el desenvolupament del Termidor, preparar els pròxims alçaments revolucionaris, tant en el terreny mundial com a la URSS”.

Coincidint amb Trotski, la nostra resposta és que sí, que podia haver estat d’una altra manera: 15 anys de triomfs de la contrarevolució dins i fora de la URSS ho van impedir. I l’estalinisme té una gran responsabilitat històrica en aquests triomfs.

L. C. G.-Pintado, “Luca”